

ถ้ำหนองศาลเจ้า

ชื่อแหล่ง : ถ้ำหนองศาลเจ้า

ที่ตั้ง : หมู่ 5 บ้านหนองศาลเจ้า ตำบลเบ็ญไพร อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

เส้นทางเข้าสู่แหล่ง : จากราชบุรีใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 3087 (ราชบุรี-สวนผึ้ง) ระยะทางประมาณ 22 กม. เมื่อถึงสามแยกไปด้านทับตะโก เลี้ยวขวาตรงไปประมาณ 5 กม. เลี้ยวขวาใช้ถนนเข้าหมู่บ้านข้างวัดเบ็ญไพรระยะทางประมาณ 3 กม. แหล่งโบราณคดีจะอยู่ทางขวามือติดกับวัดหนองศาลเจ้า

สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม :

สภาพภูมิศาสตร์ : แหล่งโบราณคดีตั้งอยู่บริเวณเขาคันหอก ซึ่งเป็นภูเขาหินปูนสองลูกเชื่อมติดต่อกัน พื้นที่โดยรอบเป็นไร่มันสำปะหลังและไร่อ้อย ลักษณะของถ้ำหนองศาลเจ้า ปัจจุบันใช้เป็นที่พำนักสงฆ์ชั่วคราวภายในถ้ำประดิษฐานพระพุทธรูป ขนาดกว้างของปากถ้ำประมาณ 2 เมตร ภายในถ้ำมีสามคูหา ลึกเข้าไปประมาณ 50 เมตร คูหาแรกกว้าง 15 เมตร คูหาที่สองกว้างประมาณ 10 เมตร คูหาด้านในในสุดกว้างประมาณ 10 เมตร

แหล่งน้ำ :

ประวัติ : แหล่งโบราณคดีแห่งนี้ กองโบราณคดี กรมศิลปากร ได้ดำเนินการสำรวจในปี พ.ศ. 2530 โดยนางสาวเย็นจิต สุขาวาสนะ พบโบราณวัตถุที่พบจากภายในถ้ำและที่ราบบริเวณเชิงเขา ดังนี้

1. เศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบเผาด้วยอุณหภูมิต่ำ มีการตกแต่งผิวภาชนะด้วยลายเชือกทาบ ลายขูดขีด และแบบเคลือบน้ำดินสีแดง แบบผิวเรียบไม่มีลาย
2. ลูกปัด เช่น ลูกปัดแก้ว ลูกปัดดินเผา และลูกปัดกระดูก
3. เครื่องประดับสำริด เช่น ลูกกระพรวนสำริด บางชิ้นไม่สามารถบอกประเภทได้
4. ชิ้นส่วนกระดูกมนุษย์
5. เศษกระดูกสัตว์ ประเภทแก้งวาง

หลักฐานทางด้านโบราณคดี : จากการสำรวจภายในบริเวณถ้ำไม่พบหลักฐานทางด้านโบราณคดี พบแต่โบราณวัตถุที่เจ้าอาวาสวัดหนองศาลเจ้า โรงเรียนวัดหนองศาลเจ้า และ อ. ประสาท อรรถกรศิริโพธิ์ เก็บรักษาไว้ ดังนี้

เศษภาชนะดินเผา ชิ้นส่วนของหม้อดินเผา เนื้อหยาบเผาด้วยอุณหภูมิต่ำ ขนาดกว้างประมาณ 14 ซม. สูง 15 ซม. ลักษณะเป็นหม้อก้นกลม ปากบานออกเล็กน้อย ผิวเรียบ

ขวานหินขัด ลักษณะเป็นขวานหินขัดแบบมีบ่า ยาวประมาณ 12 ซม. ทำมาจากหินกรวดแม่น้ำ

ฝาจากภาชนะดินเผา ลักษณะเป็นดินเผาทรงกลมเนื้อหยาบเผาด้วยอุณหภูมิต่ำ ส่วนกลางนูนขึ้นเล็กน้อย รอบๆ เป็นเส้นนูนกลมเป็นสันสองเส้นมีรอยเจาะเป็นรู 1 รู ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 5 ซม. สภาพชำรุด

หม้อดินเผา ลักษณะเป็นหม้อทรงกลม ปากบาน ก้นกลม เนื้อหยาบเผาด้วยอุณหภูมิต่ำ ผิวมีลวดลายตกแต่งเป็นลายจุดขีด ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 15 ซม. สูงประมาณ 12 ซม.

ลูกปัด พบจากบริเวณเชิงเขาพร้อมกับภาชนะดินเผา มีทั้งลูกปัดแก้ว และลูกปัดหิน ลักษณะของลูกปัดแก้วทรงกลมแบน ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.2-0.5 ซม. สีเหลืองขุ่น สีเขียว ส่วนลูกปัดหินจะเป็นทรงกระบอกยาวประมาณ 0.5-1 ซม. ทำมาจากหินคาร์เนเลียนสีเขียวขุ่น ขาวใส และแบบที่มีหลายสีเป็นปล้องเช่น สีส้ม สีขาว สีน้ำตาลเป็นต้น

การกำหนดอายุสมัย : ก่อนประวัติศาสตร์ ยุคสำริด

การประกาศขึ้นทะเบียน : ยังไม่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียน

รูปแบบของแหล่งโบราณคดี : แหล่งที่อยู่อาศัยอยู่บริเวณเชิงเขา ส่วนภายในถ้ำเป็นแหล่งฝังศพ

วันที่ปฏิบัติงาน : สำรวจ 29 ส.ค.39 บันทึก 12 ต.ค.39

ผู้ปฏิบัติงาน : นายเดชา สุตสวาท

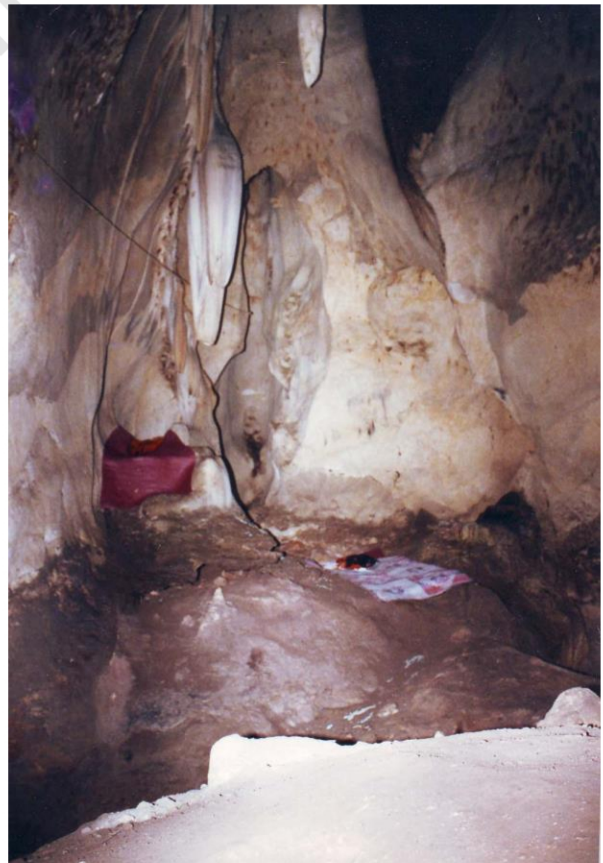
ที่มาของข้อมูล : แหล่งโบราณคดีประเทศไทย เล่ม 1 . โครงการสำรวจขึ้นทะเบียนโบราณสถาน

เร่งด่วน กองโบราณคดี กรมศิลปากร, 2533

ภาพประกอบ :

ถ้ำหนองศาลเจ้า

สภาพภายในถ้ำบริเวณห้องโถงที่สาม

ชิ้นส่วนของหม้อดินเผา เนื้อหยาบ พบจากในถ้ำหนองศาลเจ้า

ขวานหินขัด ชนิดมีบ่า พบจากในถ้ำหนองศาลเจ้า

ลูกปัดหิน และลูกปัดแก้ว พบบริเวณเชิงเขาหนองศาลเจ้า

ฝาจุกภาชนะดินเผา พบบริเวณเชิงเขาหนองศาลเจ้า